

AGNIESZKA JANUSZEK-SIERADZKA

I KONGRES ZAGRANICZNYCH BADACZY DZIEJÓW POLSKI (Kraków, 28-30 czerwca 2007)

Idea zorganizowania dużego, międzynarodowego spotkania badaczy historii Polski narodziła się podczas 17. Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Krakowie we wrześniu 2004 r. Trzeciego dnia Zjazdu, 18 września miała miejsce międzynarodowa debata zatytułowana „O nas bez nas”, podczas której o historii Polski i polskiej nauce historycznej za granicą dyskutowali historycy zagraniczni (publikacja: *O nas bez nas. Historia Polski w historiografiach obcojęzycznych*, red. W. Molik, H. Żaliński, Poznań 2007). Stała się ona punktem wyjścia do organizacji kongresu, który pogłębiłby i rozwinął problemy podniesione w trakcie debaty, a także przyniósłby odpowiedzi na pytania o źródła zainteresowania lub braku zainteresowań dziejami Polski, stan badań nad historią naszego kraju w Europie i innych regionach świata czy bariery ich prowadzenia. Głównym organizatorem Kongresu, który odbył się w Krakowie w dniach 28-30 września 2007 r., był krakowski Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego, a współorganizatorami: Muzeum Historii Polski w Warszawie, Uniwersytet Jagielloński, Urząd Miasta Krakowa, Międzynarodowe Centrum Kultury, Województwo Małopolskie i Stowarzyszenie Wspólnota Polska. Honorowy patronat nad Kongresem objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński. Uroczystego otwarcia Kongresu 28 czerwca dokonali przewodniczący: Komitetu Organizacyjnego – prof. Andrzej Chwalba i Biura Organizacyjnego – prof. Krzysztof Zamorski. Szcze-

gólnie serdecznie powitano ponad 100 referentów z całego świata, których obecność – jak dowcipnie zauważył prof. A. Chwalba – daje nadzieję, że zmieni się dotychczasowa sytuacja, w której badaniami dziejów Polski zajmowali się tylko Polacy, historycy polskiego pochodzenia i prof. Norman Davies. Najliczniej przybyli do Krakowa historycy z krajów ościennych: Białorusi, Czech, Niemiec, Rosji, Słowacji, najwięcej z Ukrainy, ale wśród uczestników Kongresu byli także naukowcy z Armenii, Austrii, Australii, Belgii, Bułgarii, Czarnogóry, Francji, Holandii, Izraela, Japonii, Kanady, Luksemburga, Macedonii, Meksyku, Norwegii, Nowej Zelandii, Rumunii, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Szwecji, Turcji, Węgier, Wielkiej Brytanii i Włoch. Organizatorzy Kongresu zapowiedzieli cykliczność spotkań zagranicznych badaczy dziejów Polski – mają się one odbywać pomiędzy powszechnymi zjazdami historyków polskich. Najważniejszym punktem uroczystości otwarcia Kongresu było wręczenie po raz pierwszy nagrody „Pro historia Polonorum” – statuetki Galla Anonima, za najlepszą pracę dotyczącą historii Polski wydaną w języku obcym w latach 2002-2006. Do konkursu zgłoszono 45 prac (najwięcej, 17 – niemieckich oraz prace badaczy ze Stanów Zjednoczonych, Kanady, Węgier, Wielkiej Brytanii, Czech, Ukrainy, Rosji, Austrii, Kanady, Chorwacji, Francji i Słowacji). Wśród nominowanych do nagrody znaleźli się: Dániel Bagi (Węgry), Jochen Böhrer (Niemcy), Hans-Jürgen Bömelburg (Niemcy), Jonathan Hubner (USA), Gershon David Hundert (Kanada), Ihor I. Iliuszyn (Ukraina), Waldemar Peter Königshaus (Niemcy) i Timothy Snyder (USA). Pierwszą w historii statuetkę Galla Anonima kapituła nagrody pod przewodnictwem prof. Andrzeja Banacha przyznała Amerykaninowi prof. Timothy’emu Synderowi z Uniwersytetu Yale, specjalizującemu się we współczesnych dziejach Europy Środkowej i Wschodniej, za pracę przybliżającą życie i działalność Henryka Józefskiego, bliskiego współpracownika Józefa Piłsudskiego i rzecznika współpracy polsko-ukraińskiej. Biografia Józefskiego stała się dla autora kanwą dla przedstawienia skomplikowanych problemów międzywojennej polityki polskiej. Jury podkreśliło też perfekcyjny warsztat, błyskotliwą narrację, znakomitą podstawę źródłową i bogatą literaturę przedmiotu. Nagrodę honorową za całokształt pracy naukowej otrzymał prof. Norman Davies, który – jak podkreśliła kapituła nagrody – wprowadził historię Polski do światowego obiegu naukowego. Odbierając statuetkę, prof. Davies żartował, że otrzymał nagrodę za całokształt, czyli za coś, co jest już skończone, a on z przykrością musi powiedzieć, że jego praca jeszcze skończona nie jest....

Po uroczystym otwarciu Kongresu odbyła się międzynarodowa debata „Polityka historyczna – znaczenia i perspektywy” z udziałem prof. Władysła-

wa Bartoszewskiego, który wygłosił wykład wprowadzający. Zwrócił w nim uwagę na fakt, iż w politycznych dysputach w Polsce wciąż powraca wiele dramatycznych pytań historycznych, gdy tymczasem w jego przekonaniu wiele z nich stać się musi niedyskutowalnymi – bo można też dyskutować tabliczkę mnożenia, ale po co? Musi tu, zwłaszcza po wstąpieniu Polski do NATO i Unii Europejskiej, obowiązywać zasada wzajemnego zrozumienia sposobu myślenia wszystkich partnerów. Niezbędna do tego jest wiedza historyczna – pierwszy krok w budowaniu mostów, łagodzeniu konfliktów i wchodzenia na drogę cierpliwego dialogu. Moderatorem debaty był historyk i dyplomata prof. Jan Rydel, a w dyskusji udział wzięli historycy: Katrin Steffen (Warszawa–Berlin), Robert Traba (Berlin–Warszawa), Adam Zamoy-ski (Kraków–Londyn), Jan Zbigniew Raczyński ze Stowarzyszenia „Memoriał” oraz Igal Avidan (Tel Aviv–Berlin), publicysta, anglista i informatyk. Debata ogniskowała się wokół pytań o pojęcie, rolę, cele i znaczenie polityki historycznej oraz jej miejsce we współczesnej polityce państwowej, a także o obraz dziejów Polski w krajach, z którymi łączy ją historyczne więzi i wpływ władz na jej kształtowanie. Każdy z uczestników niezwykle interesującej debaty przedstawił obraz polityki historycznej charakterystyczny dla kraju, z którym jest związany – Niemiec, Polski, Rosji, Izraela i Wielkiej Brytanii, zwracając uwagę na główne motywy i tematy nadające ton politycznym dyskusjom i dominujące postrzeżenie historii narodu własnego i innych.

Kongresowe obrady odbyły się w trzech zasadniczych cyklach: cyklu sym-pozjów poświęconych dziejom Polski w historiografii Europy i świata od średniowiecza po czasy współczesne, cyklu sympozjów „Aspekty historii – warsztat historyka” poświęconego problematyce metodologicznej i warsztato-wi historycznemu, oraz cyklu spotkań „Informacje, spotkania, warsztaty” o bardziej praktycznym wymiarze.

Sesje o historiograficznym, podsumowującym stan badań charakterze miały przynieść odpowiedź na pytania o stan zaawansowania studiów na przeszłość Polski na kolejnych etapach jej historii, określeniu barier, które je ograni-czają, i wskazaniu czynników, które umożliwiają ich intensyfikację. Interesu-jące i ważne było także pytanie o to, czy badania nad historią Polski prowa-dzone są przez historyków zagranicznych jako samodzielny przedmiot stu-diów, czy też głównie ograniczają się do opisywania stosunków między Pol-ską a krajami sąsiednimi. Pierwszego dnia (28 czerwca) po południu odbyły się dwie sesje: poświęcona historiografii średniowiecznej oraz XIX-wiecznej. Obrady symposium „Średniowiecze”, moderowane przez prof. Zenona Piecha, ogniskowały się wokół obrazu historii średniowiecznej Polski widzianej oczami wszystkich jej sąsiadów. Thomas Wunsch (Pasawa) przedstawił ten pro-

blem w historiografii niemieckiej, Ivan Hlaváček (Praga) – w historiografii czeskiej, Dániel Bagi (Pecs) – w historiografii węgierskiej, Rimvydas Petrauskas (Wilno) – w historiografii litewskiej, Aleksander Krawcewicz (Grodno) – w historiografii białoruskiej, Natalia Jakovenko (Kijów) – w historiografii ukraińskiej. Podsumowania – z punktu widzenia polskiej historiografii – dokonał Wojciech Fałkowski (Warszawa). W drugiej popołudniowej sesji „Historia XIX wieku: Naród bez państwa – Polska i Polacy w dziewiętnastowiecznej Europie” uczestnicy za cel postawili sobie identyfikację ośrodków i środowisk badawczych zainteresowanych dziejami Polski w XIX stuleciu oraz przybliżenie ich osiągnięć, metodologii, głównych tematów badawczych, dróg kontaktu z naukowymi ośrodkami w Polsce, dostępności dorobku polskiej historiografii. Moderatorem debaty był prof. Tomasz Gąsowski, a w sesji wzięli udział: Christoph Augustynowicz (Wiedeń), który przedstawił miejsce XIX-wiecznej historii Polaków w historiografii austriackiej, Idesbald Goddeeris (Leuven) omówił sposób przedstawienia polskiego pochodzenia w historiografii francuskiej, szwajcarskiej i belgijskiej, Roman Baron (Brno) mówił o dziejach Polski pod zaborami w historiografii czeskiej, referat Leonida Jefremowicza (Moskwa) dotyczył stosunków polsko-rosyjskich w XIX i na początku XX wieku, Marian Mudryj (Lwów) na przykładzie stosunków w Galicji przedstawił proces kształtowania się relacji polsko-ukraińskich w ukraińskiej historiografii, Isabel Röskau-Rydel (Kraków) omówiła tematykę badań nad dziejami Polski podejmowanych przez historyków niemieckich, spojrzenie węgierskie na wzajemne kontakty przybliżył Istvan Kovács (Budapeszt), stosunków polsko-włoskich we włoskiej historiografii dotyczył referat Krystyny Jaworskiej (Turyn), Andrzej Pukszo (Kowno) omówił relacje polsko-litewskie w świetle badań Litwinów, a obrady zamknął referat Makoto Hayasaki (Tokio) o japońskich badaniach nad dziejami Europy Środkowowschodniej w XIX stuleciu. Obrady w tym cyklu sympozjów kontynuowano drugiego dnia Kongresu – odbyły się sesje poświęcone historii nowożytnej oraz historii najnowszej w historiografii Europy i świata. Podczas sympozjum „Historia nowożytna (XVI-XVIII w.)” pod przewodnictwem prof. Michała Baczkowskiego i dr. Janusza Smołuchy dyskutowano o miejscu badań nad dziejami Rzeczypospolitej Obojga Narodów w historiografii narodowej poszczególnych państw, ze szczególnym uwzględnieniem tych, z którymi Polska utrzymywała w tym okresie bliższe stosunki, oraz zastanawiano się, w jakim stopniu badania dotyczą stosunków bilateralnych, a w jakim poświęcone są szczegółowym problemem, zwłaszcza wewnętrznym, Rzeczypospolitej w XVI-XVIII stuleciu. Wystąpienia kolejnych referentów dotyczyły obrazu dziejów Rzeczypospolitej Polsko-Litewskiej w badaniach historyków z poszczególnych krajów. Áron

Petneki (Miszkolc) przedstawił ujęcie węgierskie, Michael G. Müller (Halle) – spojrzenie historiografii niemieckiej, Sabire Arik (Ankara) przybliżyła obraz tego zagadnienia w badaniach tureckich, Witalij Michałowski (Kijów) – perspektywę ukraińską, a Jaroslav Pánek (Praga) – spojrzenie historiografii czeskiej. Ostatni wygłoszony podczas sesji referat nie odnosił się do tematu spotkania, ale David Frick (Berkeley) zaprezentował bardzo interesujący odczyt, będący częścią większego projektu badawczego o XVII-wiecznym Wilnie, dotyczący analizy, głównie językoznawczej, terminów „Rusin” i „Moskal” pochodzących z akt burmistrzowskich i rajskich wileńskich („*Ruski człowiek*”: *Rusini a Moskale w Wilnie okupacyjnym, 1655-1661*). Ostatnia sesja tego cyklu „Historia najnowsza. Duma i uprzedzenie?” pod przewodnictwem prof. Andrzeja Nowaka poświęcona była przedstawieniu najistotniejszych kierunków badań historyków zagranicznych nad XX-wieczną historią Polski oraz próbie odpowiedzi na pytanie, które z wydarzeń, zjawisk i procesów tego okresu stanowią przedmiot analiz i ocen obcych historiografii. Szczególnie dużo miejsca i uwagi poświęcono problemom różnicy perspektyw pomiędzy historykami polskimi i z krajów sąsiednich, z których postrzegane są i oceniane konflikty minionego stulecia. W czasie obrad sesji Alexandra Viatteau (Paryż) przybliżyła francuską ocenę Powstania Warszawskiego i „Solidarności”, Jiří Friedl (Praga) przedstawił perspektywę historyków czeskich, Oleg Ken (Sankt Petersburg) – historyków rosyjskich, a Wołodymyr Krawczenko (Charków) – historiografii ukraińskiej, spojrzenie historyków niemieckich przedstawił Andreas Lawaty (Lüneburg), stosunki polsko-żydowskie we współczesnej historiografii żydowskiej omówił Antony Polonsky (Waltham), referat Timothy'ego Snydera (Yale) dotyczył wielokulturowości Polski międzywojennej, Rimantas Miknys (Wilno) zaprezentował perspektywę litewską, a Andrij Czarniakiewicz (Grodno) – białoruską.

Drugiego dnia Kongresu (29 czerwca) rozpoczął się drugi z cykli sympozjów – „Aspekty historii – warsztat historyka”, w ramach którego odbyły się 4 spotkania. Uczestnicy sesji „Miasta – miejsca wspólnej pamięci” zorganizowanej przez krakowskie Międzynarodowe Centrum Kultury przedmiotem swych obrad uczynili fenomen miasta i jego kulturowego dziedzictwa, zwłaszcza w perspektywie zmian jego tożsamości na przestrzeni dziejów. Moderatorem sympozjum był prof. Jacek Purchla, wykład wprowadzający poświęcony konfliktowi pamięci miast Europy Środkowej i roli poszukiwań wspólnej ich pamięci wygłosił Emil Brix (Wiedeń), a kolejni referenci przedstawiali tytułowe zagadnienie na przykładzie takich miast, jak Wrocław – Norman Davies (Oxford), Kraków i Katowice – Ewa Chojecka (Katowice) i Áron Petneki (Miszkolc), Lwów i Kijów – Natalia Jakovenko (Kijów), Bańskiej Szczawnicy

– Csaba Kiss (Budapeszt), miast siedmiogrodzkich – Łukasz Galusek (Kraków) oraz Grodna – Svetlana Kul-Sylvestrova (Grodno). Niektóre z referatów ilustrowane były imponującymi w swej liczbie i wartością fotografiami i materiałami kartograficznymi, a spotkanie i dyskusja znacznie przekroczyły zaplanowane ramy czasowe. Sympozjum „Osobliwości rozwoju wybranych instytucji politycznych w Polsce i w Europie” pod przewodnictwem prof. Bogdana Szlachty poświęcono spojrzeniu z wielu perspektyw na proces rozwoju i przemian polskiego systemu politycznego i jego najważniejszych instytucji w okresie I i II Rzeczypospolitej oraz czasach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a także – co zwłaszcza istotne i interesujące – wskazaniu tych rozwiązań ustrojowych i instytucjonalnych, w których odbiegał on od norm dominujących w tym czasie w innych państwach europejskich. Andrea Ciampani (Rzym) poświęciła swe wystąpienie stosunkowi Polski do doświadczeń integracji europejskiej, referat Alvydasa Jokubaitisa (Wilno) przybliżył litewskie spojrzenie na polską niepodległość, Richard Butterwick (Londyn) ukazał przemiany ustrojowe XVIII-wiecznej Polski na tle rozwiązań europejskich, szczególną uwagę poświęcając Konstytucji 3 maja, ocenę tych samych, XVIII-wiecznych przemian – z punktu widzenia polityków zachodnioeuropejskich i amerykańskich przedstawił Rett R. Ludwikowski (Waszyngton), Michał Dmitriew (Moskwa) ukazał znaczenie dla kondycji I Rzeczypospolitej XVII-wiecznych konfliktów wyznaniowych, a Maksym Bułachtin (Perm) przedstawił rosyjskie spojrzenie na polskie tradycje polityczne. W dyskusji udział wzięły także Giennadij Filipowicz (Moskwa). Trzeciego dnia Kongresu (30 czerwca) odbyły się dwa kolejne spotkania w ramach tego cyklu. Sympozjum „Dobrowolność i przymus w historii polskich migracji”, współorganizowane przez Wspólnotę Polską, poświęcono przede wszystkim problemowi niedychotomiczności polskich migracji w XIX i XX wieku, w których nierozdzielny wydaje się czynnik dobrowolności i szeroko rozumianego przymusu. Obrady podzielono na dwie części. W pierwszej z nich wygłoszono 3 referaty: Peter Gatrell (Manchester) dokonał analizy przymusowej migracji ludności polskiej i ormiańskiej w minionym stuleciu, Dariusz Stola (Warszawa) omówił złożony problem migracji Polaków w okresie komunizmu, a John J. Kulczycki (Chicago) – w pierwszych latach powojennych. W drugiej części obrad wystąpienia określone przez organizatorów „studiami przypadków” dotyczyły zagadnień szczegółowych: przyczyn i obrazu obecności Polaków na emigracji – Anna Jaroszyńska-Kirchmann (Connecticut), na Ałtaju (Walery Skibniewski – Barnauł), w Szwecji (Lars Olson – Växjö), w Ameryce Północnej (M. B. Biskupski – Connecticut; James R. Barret – Chicago), na Ukrainie (Henryk Stroński – Tarnopol), na Syberii (Sergiusz Leończyk – Abakan). Ostatnie

z tego cyklu sympozjów – „Polonistyka za granicą – jej udział w badaniach historii Polski” pod przewodnictwem prof. Andrzeja Borowskiego, poświęcono refleksji nad rolą wiedzy o historii Polski w badaniach polonistycznych w zagranicznych ośrodkach uniwersyteckich. Referat wprowadzający do dyskusji wygłosił Andrzej Borowski (Kraków), uczestnicy debaty przedstawili stan i osiągnięcia polonistyki we Francji (Maria Delaperrière – Paryż), w Niemczech (Rolf Fieguth – Fryburg), w krajach anglojęzycznych (Michał Paweł Markowski – Kraków), w Rosji (Siergiej Nikołajew – Sankt Petersburg) i w Japonii (Tokimasa Sekiguchi – Tokio). Dyskusję podsumował Aleksander W. Lipatow (Moskwa).

Pierwszego dnia Kongresu (28 czerwca) rozpoczął się cykl „Informacje, spotkania, warsztaty”. Podczas spotkania „Informacje o grantach badawczych i naukowych oraz portalu historycznym. Spotkanie z Dyrekcją Muzeum Historii Polski w Warszawie” młodzi historycy uzyskali bliższe informacje o finansowaniu wspólnych, polsko-zagranicznych badań oraz o grantach na publikacje prac polskich autorów za granicą. Robert Kostro i Paweł Skibiński z Muzeum Historii Polski przybliżyli także działalność reprezentowanej przez siebie instytucji i pierwszego polskiego portalu historycznego. Koło Naukowe Historyków Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego w ramach Programu „Młodzież w Działaniu” zorganizowało sympozjum studenckie „Historia i kultura w oczach młodych Europejczyków”, poświęcone dyskusji nad recepcją historii Polski wśród rówieśników za granicą. Stanowiło ono podsumowanie trzech wcześniejszych spotkań, w których obok młodych Polaków udział wzięli studenci z Holandii, Francji i Niemiec. Pierwszego dnia rozpoczął również obrady, działający przez cały czas trwania Kongresu, klub dyskusyjny „Historia w dialogu – dialog w historii”, którego organizatorzy zaprosili do dyskusji wybitnych historyków z Europy i Stanów Zjednoczonych. Gościem pierwszego spotkania „Historia Europy – Historia Polski” był Michael G. Müller (Halle), który zajął się w swym wykładzie kwestią wzajemnych relacji między narodową historią Polski a tworzącą się koncepcją historii Europy. Drugiego dnia Kongresu (29 czerwca) odbyła się, poprzedzona prezentacją zbiorów Biblioteki Jagiellońskiej, sesja „Informacje o zasobie polskich archiwów i bibliotek naukowych. Spotkanie z dyrektorami instytucji”, podczas której uczestnicy Kongresu mieli okazję zapoznać się bliżej z zasadami dostępu do polskich zbiorów archiwalnych i bibliotecznych, zarówno w kraju, jak i za granicą. W debacie pod przewodnictwem prof. Zdzisława Pietrzyka i prof. Krzysztofa Stopki wzięli udział przedstawiciele dyrekcji najważniejszych instytucji w Polsce: Hubert Wajs (Warszawa) omówił zagadnienie wykorzystania Internetu w udostępnianiu informacji o zbiorach, a Zdzi-

sław Pietrzyk (Kraków) – samych źródeł historycznych, Adam Cieślak (Kraków) przybliżył znaczenie badawcze archiwów szkół wyższych, Monika Jaglarz (Kraków) dokonała analizy i oceny dostępu do rękopisów, Janusz Pezda (Kraków) omówił przydatność i znaczenie zasobów polskich bibliotek w Europie Zachodniej. Tego samego dnia odbyło się dwuczęściowe sympozjum „Film w historii. Historia w filmie”, które poświęcone było przede wszystkim polskiemu filmowi dokumentalnemu i próbie przybliżenia zagranicznym naukowcom możliwości jego wykorzystania w pracach nad historią Polski, a także dyskusji nad rolą, jaką we współczesnej debacie historycznej odgrywają dokonania polskich dokumentalistów. W pierwszej części – „Polskie zbiory filmowe” uczestnicy sympozjum mogli dowiedzieć się m.in., co zawierają archiwa audiowizualne (Ewa Podgórska – Archiwum Dokumentacji Mechanicznej, Warszawa) i jak praktycznie wykorzystać źródła filmowe (Joanna Rozeń-Wojciechowska – Telewizja Kino Polska). Druga część sympozjum „Encounters: A Workshop on Polish-Jewish History and the Holocaust as Reflected in Post-Communist Polish Documentary Films” z udziałem Miry Reym i Hanka Heifetzta była poświęcona problematyce Holocaustu w polskich filmach dokumentalnych ostatniego piętnastolecia i motywom, jakie przyświecały ich twórcom. Tego dnia odbyło się także spotkanie poprowadzone przez Magdalенę Ślusarską z Instytutu Książki w Krakowie, poświęcone promocji polskiej historii i literatury w kraju i za granicą. Paletę kongresowych propozycji uzupełniło drugie spotkanie w ramach klubu dyskusyjnego – „Historia pogranicza a historie narodowe” z udziałem Jamesa Björka (Londyn), który podzielił się ze słuchaczami osobistymi doświadczeniami związanymi z badaniem dziejów tożsamości na polsko-niemieckim pograniczu w XIX stuleciu. Ostatniego dnia Kongresu, w ramach cyklu „Informacje, spotkania, warsztaty” odbyły się 4 spotkania. Sympozjum „Informacje o programach i instytucjach wspierających zagranicznych badaczy dziejów Polski – stan obecny, możliwości i perspektywy” miało na celu prezentację organizacji, instytucji, fundacji i stowarzyszeń wspierających badania nad historią Polski. Podczas debaty zaprezentowano działalność: Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej (Katarzyna Kotylak, Warszawa), Fundacji im. Królowej Jadwigi (Anastazja Oleśkiewicz, Marcelina Balicka, Kraków), Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu (Jan Draus, Przemyśl), Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas (Ditlind Hüchtker, Lipsk), Societas Jablonoviana (Ewa Tomicka-Krumrey, Lipsk), Instytutu im. Herdera w Marburgu (Heidi Hein-Kircher, Peter Haslinger, Marburg), Europäische Regionalgeschichte TU Chemnitz (Milos Reznik, Chemnitz), Skalny Center for Polish and Central European Studies (Ewa

Hauser, Rochester), Fundacji na rzecz Nauki Polskiej (Włodzimirz Bolecki, Warszawa) i Instytutu Adama Mickiewicza (Marcin Frybes, Warszawa). Wymiar informacyjny miało też sympozjum pod przewodnictwem ks. prof. Józefa Wołczańskiego: „Informacje o zasobach i dostępności bibliotek oraz archiwów kościelnych w Polsce i za granicą”, którego uczestnicy mogli uzyskać wiedzę o zasobach i spuściznie ważniejszych instytucji w Polsce i na świecie, przydatnych w badaniach nad historią Kościoła katolickiego. Maria Dębowska (Lublin) poświęciła swe wystąpienie zasobom Instytutu Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, ks. Roman Nir (Orchard Lake) mówił o Centralnym Archiwum Polonii w Orchard Lake, ks. Paweł Szpyrka (Rzym) – o polonicach we Włoszech, a ks. Józef Wołczański (Kraków) zaprezentował zbiory lwowskie. Uczestnicy panelu „Media i historia (obraz historii Polski w mediach)” – Bruno Drweski (Paryż), Pierre-Etienne Penot (Nantes), Wiesła Godzic (Warszawa), Michael Sobelman (Warszawa–Tel Aviv) i Gerhard Gnauck (Warszawa–Hamburg) – dyskutowali o wizerunku Polski w mediach zachodnich, zwłaszcza w prasie. Tego dnia odbyło się też trzecie, ostatnie spotkanie klubu dyskusyjnego zatytułowane „Historia wobec trudnych tematów – dylematy badawcze i etyczne”, z udziałem Joanny Michilc (Lehigh), specjalizującej się w najnowszej historii stosunków polsko-żydowskich.

Podczas Kongresu jego goście mieli też możliwość skorzystania z bogatej oferty imprez towarzyszących. Już w wieczór poprzedzający obrady pierwsi uczestnicy mogli wybrać się w towarzystwie historyków sztuki na spacer po Starym Mieście. Kolejny wieczór dawał sposobność obejrzenia staromiejskich zabytków w scenerii nocnej podczas spaceru „Kraków nocą”. Drugiego dnia odbył się w Bazylice Mariackiej wspaniały koncert organowy Marka Stefańskiego, podczas którego można było wysłuchać utworów Mikołaja z Krakowa, Dietricha Buxtehude, Jana Sebastiana Bacha, Cesara Francka i Léona Boëllmanna. Atrakcje czekały także już po oficjalnym zamknięciu – uczestnicy Kongresu mogli wybrać się na wycieczkę do Muzeum Soli w Wieliczce, do Muzeum Auschwitz-Birkenau lub zwiedzić Stare Miasto i Kazimierz albo odwiedzić nową wystawę Muzeum Historycznego Miasta Krakowa.

Kongres zakończył się 30 czerwca. Obecny podczas zakończenia minister kultury i dziedzictwa narodowego Kazimierz Michał Ujazdowski wyraził przekonanie, że będzie on zaczynem nowych projektów i publikacji naukowych. Podkreślił też, że dyskusja historyczna w Polsce toczyć się może obecnie w warunkach całkowitej swobody, otwartości i wolności naukowej.

Podsumowania I Kongresu Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski dokonali prof. Maciej Salamon i dr Janusz Pezda. W przekonaniu prof. Salamona

Kongres już jest historyczny, bo – po pierwsze – o historii, a po drugie – pierwszy, inauguracyjny. W czasie Kongresu odbyło się 20 spotkań (sympozjów, warsztatów, paneli, dyskusji), w których udział wzięło 120 referentów, a łączna liczba uczestników to ponad 700 osób. Kongres stał się wspaniałą okazją do poznania się historyków z całego świata prowadzących badania nad historią Polski, a także nawiązania kontaktów w pokoleniu studentów, które w niedalekiej przeszłości z pewnością zaowocują cennymi inicjatywami naukowymi. Za najważniejsze osiągnięcie Kongresu należy uznać cykl 6 sympozjów historiograficznych, które pozwoliły poznać wzajemnie dorobek historiografii wielu krajów. Trwałym sukcesem Kongresu będzie też z pewnością poznanie i oswojenie się historyków z różnymi punktami widzenia i stanowiskami co do roli i miejsca historii Polski w perspektywie historii powszechnej.

Warto też podkreślić doskonałą organizację Kongresu, świetne przygotowanie osób w Biurze Organizacyjnym, życzliwą atmosferę i wyjątkowy klimat Kongresu stworzony przez ludzi reprezentujących niemal wszystkie zakątki Europy i świata. Gdzie indziej można by spotkać Japończyka i Amerykanina z zapałem dyskutujących po polsku o historii Podola...? Następny, II Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski już za pięć lat.